

Коцко Т.А.

*кандидат економічних наук, доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», м. Київ*

Годована А.С.

*студентка факультету менеджменту та маркетингу
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ*

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Анотація. На сьогодні, враховуючи глобалізаційні процеси, які відбуваються в сучасній економіці, інноваційна діяльність окремої країни відіграє значну роль у закріпленні її конкурентної позиції на світовому ринку. Сприяння ефективній реалізації економічної політики України дуже тісно пов'язано з розвитком інноваційної політики під впливом високого рівня конкуренції, що посилюється в умовах поширення інтеграційних процесів. Крім того, на нашу думку, державне регулювання цього процесу є пріоритетною умовою ефективного розвитку української економіки у сфері інноваційних розробок. Таким чином, у статті було проаналізовано сучасний стан інноваційної діяльності в Україні з огляду на інноваційну активність вітчизняних підприємства державне фінансування у 2010-2015 рр. Визначено фактори, що гальмують процес розвитку даного сектору. Представлено особливості інноваційного розвитку інших держав у розрізі їх потенційного впровадження на підприємствах України. Досліджено основні проблеми реалізації принципів інноваційної політики України та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційна політика, позабюджетне інвестування, технопарк, венчурне інвестування.

Kotsko T.A
Hodovana A.

INNOVATION ACTIVITY IN UKRAINE AND CHALLENGES OF ITS REALIZATION

Annotation. Today, considering globalization processes in the modern economy, innovation activity of a country plays a significant role in consolidating its competitive position on the global market. Promoting the effective implementation of economic policy of Ukraine is closely linked to the development of innovative policy under the influence of high-level competition, which increases in terms of strengthening of integration processes. In addition, we believe that government regulation of this process is a priority for the effective development of Ukrainian economy in innovation. Thus, the current state of innovation activity in Ukraine influenced by the innovative activity of domestic enterprises and government funding in 2010-2015 was analyzed in the article. The factors damaging the development of the sector were considered. Innovative features of other states in the context of their potential introduction in the Ukraine were presented. The basic problem of implementing the principles of innovation policy of Ukraine and the ways of their solution were described.

Keywords: innovation, innovation policy, extra investment, techno park, venture investment.

Коцко Т.А.
Годованая А. С.

ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В УКРАИНЕ И ПРОБЛЕМЫ ЕЕ РЕАЛИЗАЦИИ

Аннотация. На сегодня, учитывая глобализационные процессы, происходящие в современной экономике, инновационная деятельность отдельной

страны играет значительную роль в закреплении ее конкурентной позиции на мировом рынке. Содействие эффективной реализации экономической политики Украины очень тесно связано с развитием инновационной политики под воздействием высокого уровня конкуренции, который усиливается в условиях распространения интеграционных процессов. Кроме того, по нашему мнению, государственное регулирование этого процесса является приоритетным условием эффективного развития украинской экономики в сфере инновационных разработок. Таким образом, в статье было проанализировано современное состояние инновационной деятельности в Украине, учитывая инновационную активность отечественных предприятий и государственное финансирование в 2010-2015 гг. Определены факторы, тормозящие процесс развития данного сектора. Представлены особенности инновационного развития других государств в разрезе их потенциального внедрения на предприятиях Украины. Исследованы основные проблемы реализации принципов инновационной политики Украины и предложены пути их решения.

Ключевые слова: инновационная деятельность, инновационная политика, внебюджетное инвестирования, технопарк, венчурное инвестирование.

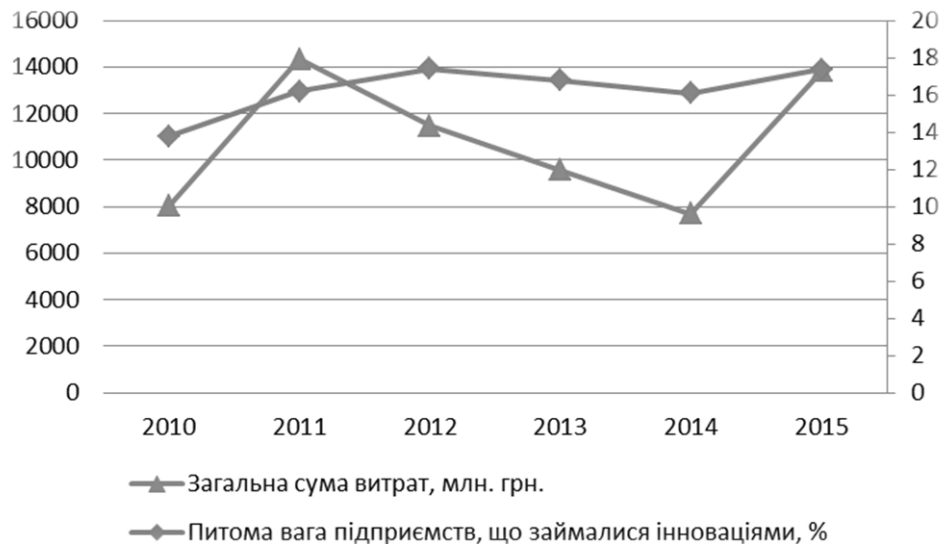
Постановка проблеми та актуальність дослідження. Аналізуючи сучасний стан науково-технічної та інноваційної сфери в Україні стає очевидним актуальність дослідження її проблем, адже за рівнем інноваційної активності, станом виробництва високотехнологічної продукції, обсягами фінансування науки, розвитком інфраструктури інноваційного підприємництва Україна значно відстає від провідних країн світу. Існує невідповідність науково-технічного потенціалу країни загальній продуктивності національної економіки, що зумовлено низькою ефективністю національної інноваційної системи. Саме тому, ця сфера впливу на економічний розвиток нашої країни в потребує більш детальнішого вивчення з метою подальшого її вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами розвитку інноваційної діяльності України займалися такі вітчизняні вчені як С.С. Артюнян, В.А. Гросул, Н.В. Данік, що у своїх роботах акцентували увагу на проблемах та перспективах розвитку інноваційної діяльності в Україні та основних моделях реалізації нової моделі економічного розвитку України у посткризовий період шляхом вдосконалення інноваційного стану у державі.

Формування цілей статті. Основною ціллю статті є висвітлення наявних проблем розвитку інноваційної діяльності в Україні та запропонування шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи інноваційну діяльність підприємств України та проблеми її реалізації доцільним буде навести визначення цього процесу. Інноваційна діяльність - діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1].

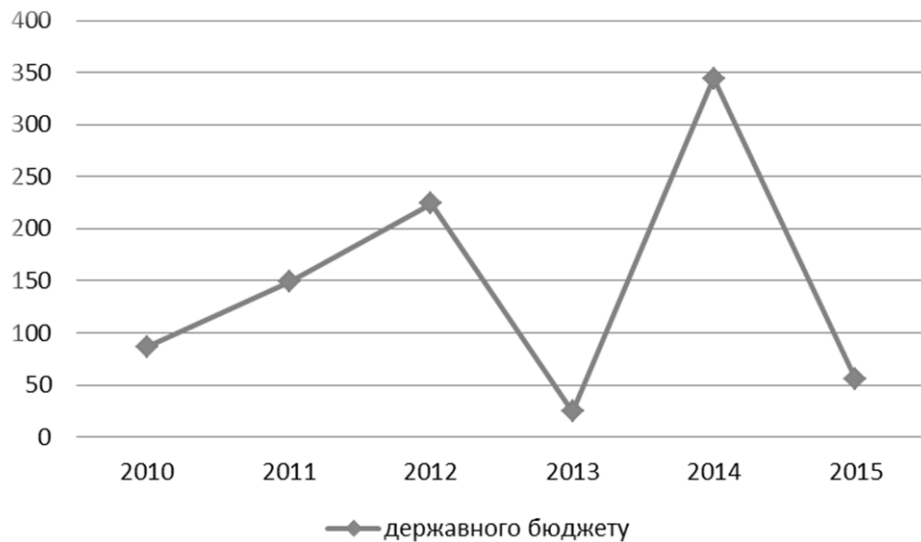
За останні декілька років хоча і відбулась певна стабілізація деяких макроекономічних показників держави, проте процес створення сприятливих умов для інноваційної діяльності вітчизняних виробників та покращення механізму розробки та впровадження інноваційної продукції все ще потребує значних змін та вдосконалень. Крім того, на сьогодні сфера української інноваційної діяльності не є привабливою для вітчизняних та зарубіжних інвесторів. Для більшої наглядності, пропонуємо розглянути динаміку зміни інноваційної активності вітчизняних підприємств (рисунок 1).

Рис.1. Інноваційна активність вітчизняних підприємств за роками.

Джерело: складено та розраховано авторами на основі даних [2].

Аналізуючи наведений графік, можна побачити, що починаючи з 2011 р. інноваційна активність підприємств мала негативну тенденцію до різкого зниження, що пов'язано зі зменшенням державного фінансування за розділом «Фундаментальні дослідження та сприяння науково-технічному прогресу». Крім того, слід зауважити, що за останні 2 роки дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції. Незважаючи на це, можна помітити, що починаючи з 2014 р. простежується тенденція до збільшення інноваційної активності підприємств, та стабілізація цього показника. Це обумовлено переорієнтацією діяльності на інші галузі промисловості та залучення іноземних та вітчизняних інвесторів для стимулювання такої діяльності в різних регіонах України. Проте, збільшення вкладень у інноваційну діяльність зросло також і за рахунок державного фінансування саме у 2014 р., що склало 344,1 млн. грн, але починаючи з наступного року ця сума знов знизилась і майже у 6 разів. Наведемо графік динаміки зміни державного фінансування за ці роки.

Рис. 2. Динаміка зміни державного фінансування інноваційної діяльності підприємств, млн. грн.

Джерело: складено та розраховано авторами на основі даних [2].

Отже, можна зробити висновок, що державне фінансування інноваційної діяльності підприємств не є стабільним, що свідчить про слабку зацікавленість держави у стимулюванні інноваційних розробок. На сьогодні ми маємо величезний потенціал у розвитку інновацій, адже послуговуємось достатньою кількістю вагомих проєктів, розроблених на базах вітчизняних підприємств та технопарків, але відсоток їх реалізації малий, що є ознакою обмеженості платоспроможного попиту у даному секторі та відсутності дійсно дієвих методів його стимулювання.

На нашу думку, аналізуючи сучасний стан інноваційної діяльності в Україні, можна виокремити наступні проблеми її ефективної реалізації:

- не повноцінне використання досвіду інших країн у впровадженні механізму стимулювання інноваційної діяльності;
- відсутність стабільної регулюючої політики у сфері фінансового кредитування, амортизації та податковій сфері;
- відсутність сприятливих умов для залучення позабюджетних інвестицій, джерелами яких можуть виступати вітчизняні комерційні структури і банки.

Сучасна нормативно-правова база регулювання інноваційної діяльності в Україні не є досконалою через її фрагментарність та суперечливість. Через це, на низькому, майже незадовільному рівні є дотримання існуючих законів в інноваційній сфері. Однак існуюча Стратегія розвитку України на період до 2020 р. має позитивні орієнтири щодо здійснення організаційних змін, метою яких є підвищення впливу інновацій на економічне зростання України [3, с. 253]. Це свідчить про наявну потребу в докорінних змінах структури та базових принципів інноваційного менеджменту, що мають бути спрямовані на вирішення основних проблем інноваційного розвитку економіки.

Для досягнення поставленої цілі необхідно приділити значну увагу ряду заходів, що сприятимуть створенню якісних умов для трансформації економіки України на інноваційну модель розвитку :

- розробка базису для капіталізації інтелектуальної власності;
- впровадження системи ефективного стимулювання вітчизняних і зарубіжних інвесторів, залученню банків та великих підприємств до внесення матеріального вкладу в розвиток венчурних (ризикованих) інноваційних фірм і проектів [3, с. 256];
- розробка стабільного механізму отримання державних гарантій кредитуванню перспективних інноваційних проектів.

Необхідною першочерговою умовою при такій трансформації економіки України є пошук якісно нових джерел фінансування для активізації інноваційної діяльності.

Як показав аналіз закордонного досвіду, венчурне інвестування може бути тим гармонійним елементом за рахунок підтримки реалізації нововведень на етапах крайньої необхідності при неможливості використання альтернативних механізмів їх освоєння та комерціалізації. Слід зауважити, що воно не може компенсувати недостачу коштів з інших джерел для розвитку науково-технічної сфери. Саме тому питома вага венчурного капіталу в загальному обсязі вкладених коштів у більшості країн не перевищує декількох відсотків (крім США та Великобританії). Виникнення й активний розвиток сучасного венчурного бізнесу

у ряді країн (у США, країнах Європи), стали можливими, насамперед, завдяки високому попиту на ризиковий капітал з боку малих і середніх інноваційних виробничо-технологічних компаній, що зуміли створити високий комерційний потенціал розробок НДДКР[4, с. 79].

Дрібний інноваційний бізнес є осередком венчурного середовища капіталу. На частку малих високотехнологічних фірм у світі припадає більше 85% обсягу коштів ризикового фінансування[4, с. 79]. Отже, очевидним є те, що розвиток малого інноваційного підприємництва є одним із найбільш важливих напрямків формування національної системи венчурного інвестування. Його нерозвиненість, а отже, відсутність повноцінного попиту на ризиковий капітал є головними причинами, що стримують розвиток венчурного фінансування інноваційної діяльності.

Особливе місце в системі венчурного інвестування займають інноваційно-орієнтовані корпорації, які здійснюють наступальну ринкову стратегію. Це пов'язане з рядом обставин. По-перше, великі корпорації є найважливішим джерелом інновацій, тому що в них виконується найбільша питома вага національних НДДКР. Наприклад, питома вага наукових досліджень, виконуваних 100 найбільшими компаніями в загальному обсязі промислових НДДКР у США становить 82%, в Англії - 69,5%. у Франції - 81,9%. По-друге, великі промислові корпорації мають значну питому вагу в поповненні венчурного капіталу, у формуванні венчурних фондів [5, с.39].

Висновки. Спираючись на проаналізований стан, рекомендованими шляхами подолання проблем реалізації успішної інноваційної діяльності в Україні є:

- 1) збільшення та подальша стабілізація частки державного фінансування інноваційної діяльності підприємств
- 2) створення нових господарсько-територіальних утворень (технопарків, бізнес-інкубаторів, регіональних інноваційних фондів, венчурних фірм), які сприятимуть залученню приватного бізнесу до фінансування науково-дослідних розробок і процесу впровадження нових технологій у виробництво

3) створення сприятливих умов розвитку інноваційної діяльності з метою залучення іноземних та вітчизняних інвесторів

4) реалізація основних принципів державної інноваційної політики як на регіональному рівні, так і на рівні всієї країни в цілому

Науковою новизною проведеного аналізу є висвітлення поточного стану інноваційної діяльності в Україні та основних проблем її подальшої ефективної реалізації.

Практична значимість дослідження полягає у формуванні шляхів вирішення виокремлених вище проблем, що можуть дати поштовх формуванню нової інноваційної стратегії.

Перспективами подальших досліджень є більш детальне дослідження всіх факторів впливу на зміну стану розвитку інноваційної діяльності в Україні та формування нових етапів в стратегії її покращення.

Література

1. Офіційний веб - сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

3. Арутюнян С.С. Інноваційна складова нової моделі економічного розвитку України у посткризовий період / С.С. Арутюнян, Р.Р. Арутюнян // Вісник національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 691. – С. 253–257

4. Гросул В.А. Проблеми інноваційної діяльності в Україні / В.А. Гросул // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2010. – № 1 (3). – Т. 1. – С. 76–82.

5. Данік Н.В. Інноваційний розвиток економіки України / Н.В. Данік // Всеукраїнський науково-виробничий журнал Інноваційна економіка – 2012. – № 2 (28). – С. 36-39.

References

1. Oficijny`jvebsajtVerxovnoyiRady`Ukrayiny` [Elektronny`jresurs] -
Rezhy`mdostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua>
2. Derzhavnasluzhbastaty`sty`ky`Ukrayiny` [Elektronny`jresurs] -
Rezhy`mdostupu: www.ukrstat.gov.ua
3. Arutyunyan S.S.
Innovacijnaskladovanovoyimodeliekonomichnogorozvy`tkuUkrayiny` u
postkry`zovy`jperiod / S.S. Arutyunyan, R.R. Arutyunyan //
Visny`knacional`nogouniversy`tetu «L`vivs`kapolitexnika». – 2010. – # 691. – S. 253–
257
4. Grosul V.A. Problemy`innovacijnoyidiyal`nosti v Ukrayini / V.A. Grosul //
Byuleten`MizhnarodnogoNobelivs`kogoekonomichnogoforumu. – 2010. – # 1 (3).– T.
1. – S. 76–82.
5. Danik N.V. Innovacijny`jrozvy`tokekonomiky`Ukrayiny` / N.V. Danik //
Vseukrayins`ky`jnaukovo-vy`robny`chy`jzhurnalInnovacijnaekonomika – 2012. – # 2
(28). – S. 36-39.